

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІЗНЕСУ І ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСІВ, ОБЛІКУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА**

**Аналізування фінансових ресурсів підприємства та шляхи її
оптимізації**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 431 групи
Спеціальності 072 Фінанси, банківська
справа та страхування
Освітньо-професійної програми Фінанси,
банківська справа та страхування
Голуб Олена Володимирівна

Керівник доцент, кандидат економічних
наук Ковальов Віталій Валерійович
(наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)
Рецензент завідувачка сектору роздрібного
бізнесу Херсонського обласного управління
АТ «Ощадбанк» Кулянкова Діана
Володимирівна
(посада, П.І.Б.)

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА	4
1.1. Сутність і поняття фінансових ресурсів підприємства	4
1.2. Механізм формування фінансових ресурсів підприємства	6
1.3. Методика аналізу формування фінансових ресурсів підприємства	10
РОЗДІЛ 2. Аналіз ефективності формування і використання фінансових ресурсів підприємства	14
2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства	14
2.2. Шляхи оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства	24
ВИСНОВКИ	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність теми. Основними завданнями управління фінансовими ресурсами сучасного підприємства є їх оптимізація, тобто процес вибору кращих форм їх організації на виробничому підприємстві з урахуванням умов і особливостей здійснення його виробничої діяльності. Тому розробка теоретичних і практичних аспектів формування та використання фінансових ресурсів підприємства, а також визначення напрямів їх оптимізації є актуальною проблемою.

Метою дослідження є обґрунтування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо оптимізації фінансових ресурсів підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначено такі основні **завдання:**

- розглянути сутність і поняття фінансових ресурсів підприємства;
- визначити механізм формування фінансових ресурсів підприємства;
- визначити методiku проведення аналізу фінансових ресурсів підприємства;
- провести аналіз ефективності використання власних фінансових ресурсів виробничого підприємства;
- дослідити напрями оптимізації фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання.

Об'єктом дослідження є процеси оптимізації фінансових ресурсів підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти пошуку рекомендацій щодо оптимізації фінансових ресурсів підприємства.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Сутність і поняття фінансових ресурсів підприємства

Важливою ланкою економіки України в сучасних умовах господарювання є підприємства, які здійснюють виробничу, комерційну, науково-дослідну, посередницьку та інші види діяльності, у результаті якої вони виробляють продукцію, товари, послуги, реалізують їх та отримують прибуток.

"Під фінансовими ресурсами розуміють – надходження, які акумулюються підприємством за рахунок власного і позикового капіталу до грошових фондів з метою забезпечення розширеного відтворення шляхом трансформації їх в інші види ресурсів. За іншим визначенням, фінансові ресурси – це власні або позичені кошти, які є на підприємстві, тобто всі активи підприємства – необоротні й оборотні" [3, С. 121].

Поняття фінансових ресурсів сучасного підприємства наводиться в роботах наступних українських вчених, як: І.Бланк, О.Богма, Ю.Бондар, Т.Васюник, Т.Григораш, Я.Губенко, М.Дмитришин, М.Данилишин, А.Козаков, Н.Матвєєва, К.Мельничук, С.Мочерний, А.Павлова, К.Панич, П.Первухін, А.Сігайнов, В.Опарін, А.Поддєрьогін, С.Рекрут, А.Соболева, О.Силка, В.Томіліна, В.Щелкунова та ін. Ці праці присвячені дослідженню поняття фінансових ресурсів, їх формуванню та оптимізації.

Для здійснення своєї господарської діяльності та отримання доходу, виробничі підприємства використовують різні види ресурсів: матеріальні ресурси, фінансові ресурси, трудові ресурси та грошові ресурси.

"Фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти, що перебувають у розпорядженні підприємства та беруть участь у процесі відтворення" [1, С. 12].

Формування фінансових ресурсів підприємства здійснюється за рахунок різноманітних джерел:

- власних коштів підприємства;
- позичених і залучених коштів.

Схематично склад фінансових ресурсів сучасного підприємства представлено на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Склад фінансових ресурсів підприємства.

"Власні кошти – це кошти підприємств, які постійно знаходяться в обігу й кінцевий строк використання яких не встановлений. Формуються вони за рахунок власного капіталу, тобто тієї частини активів підприємства, яка залишається після виконання його зобов'язань" [3, С. 137].

"Позичені кошти – це ті, що одержує підприємство на визначений термін, за плату й на умовах повернення. Формуються вони, переважно, за рахунок коротко- і довгострокових кредитів банків" [4, С. 114].

"Залучені кошти – це кошти, які не належать підприємствам, але внаслідок діючої системи розрахунків постійно перебувають в їх обігу. Формуються вони за рахунок усіх видів кредиторської заборгованості підприємства" [11, С. 125].

Розширюючи й уточнюючи наведену класифікацію зазначимо, що при формуванні фінансових ресурсів підприємства мають такі фінансові відносини, зокрема між:

- підприємством і власниками в момент її створення;
- власниками і підприємством в процесі функціонування підприємства (включаючи можливу банкрутство або ліквідацію);
- господарюючим суб'єктом і іншими установами і організаціями (наприклад кредитні чи страхові);
- працівниками і підприємством при наданні фінансових ресурсів підприємству на різній основі (заробітної плати, розміщення цінних паперів та інші).

1.2. Механізм формування фінансових ресурсів підприємства

Будь-яка діяльність підприємства (виробнича чи фінансова) починається з формування власних фінансових ресурсів, які мають створити передумови для стабільного виробництва, що визначає конкурентоспроможність підприємства.

Порядок та напрями формування фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання представлено на рис. 1.2.

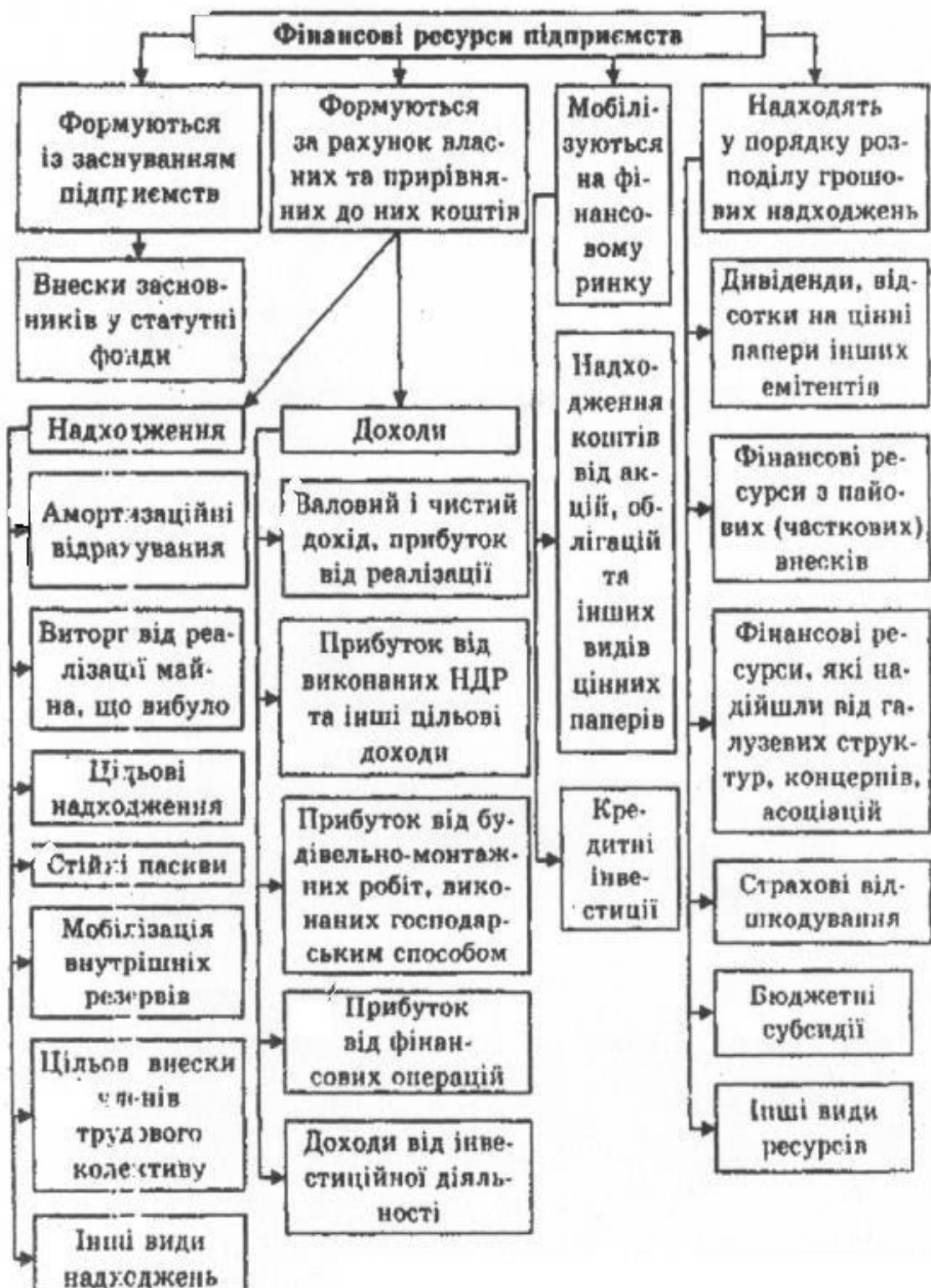

Рисунок 1.2 – Формування фінансових ресурсів сучасного підприємства.

При формуванні фінансових ресурсів підприємства виділяються такі їх основні види:

- по відношенню до підприємства: внутрішні і зовнішні;
- по відношенню до власників даного підприємства: позикові і власні;
- за термінами використання: короткострокові і довгострокові;
- за типом винагороди: з плаваючою ціною та з фіксованою ціною ціною.

Для прийняття правильних управлінських фінансових рішень слід зважати на такі критерії, за допомогою яких можливо оцінити недоліки та переваги залучення власного і позичкового капіталу, внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування.

Фінансові менеджери чи фінансові директора розробляють власну систему критеріїв прийняття управлінських фінансових рішень, ця система, окрім згаданих критеріїв, може бути доповнена іншими критеріями чи бути дещо спрощена. У табл. 1.1 представлено огляд порівняльних характеристик фінансування виробничого підприємства за рахунок позичок чи власного капіталу.

Слід зазначити, що з позиції підприємства – власний капітал є менш ризиковим порівняно з позичковим капіталом.

Загалом, на практиці, має діяти "золоте правило фінансування", згідно з яким усі активи підприємства фінансуються за рахунок усіх пасивів підприємства. При застосованні цього правила, користуються наступними двома умовами:

1. Довгострокові активи /

Довгострокові пасиви ≤ 1 ;

2. Короткострокові активи /

Короткостроковий капітал ≥ 1 .

Характеристика фінансування виробничого підприємства за рахунок
позичкового й власного капіталу

Критерії	Власний капітал	Позичковий капітал
1. Рівень відповідальності капіталодавців	Щонайменше у повному обсязі	Відсутня; статус кредитора
2. Участь в управлінні підприємством	Як правило, дає право	Як правило, участь в управлінні підприємством виключена
3. Участь у прибутках	Дає право участі у розподілі прибутків	Обумовлені договором проценти; участь у розподілі прибутків виключена
4. Строк використання	Необмежений	Обмеження згідно з договором
5. Кредитне забезпечення	Як правило, непотрібне	Як правило, необхідне
6. Податковий тягар	Плата за користування здійснюється за рахунок прибутку, що залишився після сплати всіх податків	Проценти за користування позиками відносяться на валові витрати, тобто зменшують податковий тягар
7. Порядок повернення у разі банкрутства	В останню чергу	Першочергово, залежно від типу кредитора

У разі дотримання "золотого правила фінансування" фінансова рівновага забезпечується за наступних умов:

- інвестований капітал своєчасно (у строки) вивільняється в результаті господарської діяльності підприємства;
- існує можливість субституції або пролонгації строків повернення позичкового капіталу підприємства;
- різноманітні платежі, строк оплати яких вже настав, можна здійснити за рахунок надходжень від інвестиційної та операційної діяльності підприємства.

"Золоте правило фінансування" виправдано, якщо існує можливість пролонгації чи залучення нового капіталу в разі настання строків погашення попередньої кредиторської заборгованості підприємства.

"Золоте правило балансу" вимагає від підприємства не лише паралельності строків інвестування та фінансування, а й додержання ним певних співвідношень між окремими статтями активів та пасивів.

Загалом це правило вимагає виконання двох наступних умов:

- 1) основні засоби підприємства мають фінансуватися за рахунок власного капіталу підприємства та довгострокових позик;
- 2) довгострокові капіталовкладення підприємства мають фінансуватися за рахунок коштів, які мобілізовані на довгостроковий період.

Умови "золотого правила балансу" наведено рис. 1.3.

Основні засоби	Власний капітал	Основні засоби	Власний капітал
	Довгострокові пасиви		Довгострокові пасиви
Оборотні кошти	Короткострокові пасиви	Довгострокові оборотні кошти	Короткострокові пасиви
		Короткострокові активи	Короткострокові пасиви

Рисунок 1.3 – Умови золотого правила балансу.

Управління фінансовими ресурсами виробничого підприємства вимагає широкого аналізу, що дає змогу точніше оцінити інтенсивність, забезпеченість та ефективність їх використання.

1.3. Методика аналізу формування фінансових ресурсів підприємства

Аналіз фінансового стану підприємства слід починати з попереднього аналізу публічної фінансової звітності. При фінансово-

економічному аналізі, ставляться наступні основні задачі:

"1) виявити наявність та розміщення засобів на підприємстві, встановити зміни, які відбулися у їх складі і джерелах утворення за звітний період, дати оцінку цим змінам;

2) визначити платоспроможність підприємства і фактори, які впливають на неї;

3) вивчити швидкість обігу товарів;

4) проаналізувати стан дебіторської і кредиторської заборгованості;

5) визначити ступінь використання кредитів банку та своєчасність їх погашення" [17, С. 16];

"6) перевірити підстави утворення і використання коштів фондів спеціального призначення;

7) встановити, як виконується бізнес-план підприємства;

8) встановити, як здійснені розрахунки з бюджетом та позабюджетними фондами;

9) визначити реальну вартість підприємства і його акцій;

10) зіставити баланс, який аналізується, з даними інших підприємств тієї ж галузі економіки" [17, С. 17].

На підприємстві окрім аналізу платоспроможності доцільно також провести й аналіз ліквідності.

"Ліквідність – це спроможність підприємства перетворювати свої активи в гроші для покриття всіх необхідних платежів по мірі настання їхнього терміну. Підприємство, оборотний капітал якого складається переважно з коштів і короткострокової дебіторської заборгованості, як правило, вважається більш ліквідним, порівняно з підприємством, оборотний капітал якого складається переважно із запасів" [11, С. 18].

Активи виробничого підприємства в залежності від ступеня їх ліквідності, тобто швидкості перетворення їх у кошти, можна умовно поділити на наступні групи:

- найбільш ліквідні активи ($A1$, наприклад: грошові кошти);
- швидко реалізовані активи ($A2$, наприклад: дебіторська заборгованість);
- повільно реалізовані активи ($A3$, наприклад: запаси);
- важко реалізовані активи ($A4$, наприклад: споруди).

Пасиви виробничого підприємства групуються таким чином:

- найбільш термінові зобов'язання ($П1$, наприклад: кредиторська заборгованість);
- короткострокові пасиви ($П2$, наприклад: короткострокові кредити банків);
- довгострокові пасиви ($П3$, наприклад: довгострокові кредити банків);
- постійні пасиви ($П4$, наприклад: Власний капітал).

Баланс підприємства вважається абсолютно ліквідним, якщо на ньому виконуються наступні умови:

$$A1 > П1; A2 > П2; A3 > П3; A4 < П4.$$

Для проведення аналізу фінансових ресурсів підприємства використовують такі основні коефіцієнти:

1. Коефіцієнт покриття, який розраховується за наступною формулою:

$$Кп. = A1 + A2 + A3 / П1 + П2 \quad (1.1.)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності, який розраховується за формулою:

$$Кшв.лік. = A1 + A2 / П1 + П2 \quad (1.2.)$$

3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який розраховується за формулою:

$$Кшв.лік. = A1 / П1 + П2 \quad (1.3.)$$

На підставі проведеного теоретичного дослідження можна зробити наступні висновки: одним з факторів забезпечення прибутковості виробничого підприємства є ефективне використання фінансових ресурсів підприємства; ефективність фінансування виробничого підприємства визначається структурою джерел формування ресурсів, які залежать від виду діяльності, власності та ін. факторів. Зростання частки власних фінансових ресурсів, порівняно із залученими та позиченими, дає змогу зробити вірний висновок про зростання ефективності фінансування підприємства.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ І ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства

Акціонерне товариство "Херсонський м'ясокомбінат" – найбільше м'ясопереробне підприємство регіону. Підприємство є юридичною особою, його діяльність відображується в балансі. Підприємство має розрахунковий рахунок у банку.

Підприємство виробляє наступні види продукції: м'ясо, ковбасні вироби, консерви, субпродукти.

Основним постачальником підприємства, яке забезпечує більше половини якісної сировини є ТОВ "Агропромислова компанія". Основним покупцем підприємства є ТОВ "Торговий дім".

Аналіз фінансового стані підприємства проводимо за даними форми №1 "Балансу", форми №2 "Звіту про фінансові результати" та інших фінансових документів підприємства

Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за останні роки наведено в табл. 2.1.

Виходячи з даних табл. 2.1, рівень основних фінансово-економічних показників діяльності виробничого підприємства свідчить про покращення фінансового стану підприємства, зокрема:

- збільшилися обсяги реалізації продукції виробничого підприємства (на 63,63%);
- збільшилась чисельність робітників виробничого підприємства (на 10 чол.);
- підвищення рівня продуктивності праці (до 122,88 од.);
- зниження рівня витрат на 1 грн. реалізованої продукції

підприємства (до 0,80 од.)

– зростання вартості основних засобів виробничого підприємства (на 32,97%);

– на особливу увагу заслуговує зростання розміру прибутку за останні роки діяльності.

Таблиця 2.1

Фінансово-економічні показники діяльності підприємства

Показники	Роки			Темпи зростання, %	
	2018	2019	2020	2019 р.	2020 р.
Обсяг основних фондів (тис. грн.)	31328	41802	64730	132,97	205,90
Обсяг оборотних коштів (тис. грн.)	9661	9697	12066	100,37	124,89
Чисельність працюючих (чол.)	750	760	760	101,33	101,33
Обсяг реалізованої продукції (тис. грн.)	57073	62561	93390	109,62	163,63
Продуктивність праці (тис. грн./чол.)	79,10	82,32	122,88	104,07	155,35
Собівартість реалізованої продукції з урахуванням витрат (тис. грн.)	60504	61086	78302	100,96	129,42
Прибуток (збиток) від операційної діяльності (тис. грн.)	-1156	2090	15629	-	-
Фондовіддача	1,82	1,50	1,44	82,42	79,12
Загальна рентабельність (%)	-	2,32	20,66	-	-
Рентабельність продукції (%)	-	3,65	20,87	-	-

Розрахунки щодо розміщення фінансових ресурсів підприємства представлено в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Склад і структура майна підприємства

Показники	2018р.		2019р.		2020р.		Темпи росту до 2018р, %	
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	2019р.	2020р.
1. Необоротні активи, у т.ч.	31438	76,49	41802	81,16	64730	84,28	132,97	205,90
1.1. Нематеріальні активи	-	-	154	0,30	74	0,10	-	-
1.2. Основні засоби	31328	76,22	41505	80,58	64042	83,28	132,49	204,42
1.3. Незавершене будівництво	-	-	15	0,03	269	0,35	-	-
1.4. Довгострокова дебіторська заборгованість	110	0,27	128	0,25	345	0,45	116,36	313,64
2. Оборотні активи, у т.ч.	9661	23,50	9697	18,83	12066	15,07	100,37	124,89
2.1. Запаси	4027	9,80	5423	10,53	9708	12,64	134,67	241,07
2.2. Грошові кошти	5567	13,64	4269	8,29	2282	2,97	76,68	40,99
2.3. Грошові кошти	67	0,16	5	0,01	74	0,10	7,46	110,45
3. Витрати майбутніх періодів	4	0,01	8	0,01	7	0,01	200,00	175,00
Усього:	41103	100,00	51507	100,00	76803	100,00	125,31	186,85

Згідно з даними табл. 2.2. на підприємстві відбулися наступні зміни, а саме:

– збільшилась вартість основних засобів підприємства на 32174 тис. грн. та збільшилась їх питома вага до 83,38%;

– збільшились також і оборотні активи підприємства на 2405 тис. грн., що становить 124,89%, в складі оборотних активів найбільшу частку займають виробничі запаси – 9708 тис. грн., що становить 12,64%;

– позитивним є зниження рівня дебіторської заборгованості підприємства на 3285 тис. грн. тобто до 2228 тис. грн. та відповідно зниження її частки до 2,97%;

– збільшились фінансові ресурси підприємства до 51507 тис. грн., або на 125,31%;

Підводячи підсумок розміщення фінансових ресурсів підприємства, можемо зазначити, що близько 80% ресурсів, це вкладення в основні засоби, наступні виробничі запаси, які збільшили свою частку до 12,64% загальної суми активів підприємства.

Стійкість фінансового стану виробничого підприємства залежить від доцільності та правильності вкладення фінансових ресурсів, тому для його аналізу необхідно вивчити структуру та джерела утворення фінансових ресурсів, які наведено в табл. 2.3.

Згідно з табл. 2.3. підприємство збільшило суму власних фінансових ресурсів на 21066 тис. грн., які у 2020р. становлять 58243 тис. грн. Також у 2020р. збільшився нерозподілений прибуток до 54092 тис. грн., хоча його частка зменшилась до 70,43%.

Відстрочені податкові зобов'язання становлять 511 тис. грн. або 1,24%, кредиторська заборгованість – 1761 тис. грн., або 4,28%, інші позикові кошти склали 1654 тис. грн. або 4,03%. Сума позикових фінансових ресурсів підприємства зросла на 3734 тис. грн.

На підприємстві відбулося збільшення кредиторської заборгованості за товари на 1275 тис. грн. і склала 3036 тис. грн., питома вага склала 5,89%, а також зменшення інших позикових коштів до 1277 тис. грн. тобто на 377 тис. грн.

Склад і структура фінансових результатів підприємства

Показники	2018р.		2019р.		2020р.		Темпи росту до 2018р, %	
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	2019р.	2020р.
1.Власні фінансові ресурси, у т.ч.:	37177	90,45	43847	85,13	58243	75,83	117,94	156,66
1.1.Статутний капітал	13	0,03	13	0,03	13	0,02	100,00	100,00
1.2.Інший додатковий капітал	4138	10,07	4138	8,03	4138	5,39	100,00	100,00
1.3.Нерозподілений прибуток	33026	80,35	39696	77,07	54092	70,43	120,20	163,79
2.Позикові фінансові ресурси, у т.ч.:	3926	9,55	7660	14,87	18560	24,16	195,11	472,75
2.3.Інші позикові кошти	1654	4,03	1277	2,48	15433	20,09	77,21	933,07
Усього:	41103	100,00	51507	100,00	76803	100,00	125,31	186,85

На підприємстві спостерігається підвищення позикових коштів, тому доречно провести окремо аналіз чинників, які на це вплинули. Дані для аналізу наведено в табл. 2.4.

Склад і структура поточних зобов'язань

Показники	2018р.		2019р.		2020р.		Темпи росту до 2018р, %	
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	2019р.	2020р.
Поточні зобов'язання за розрахунками, у т.ч:	1654	100,00	1277	100,00	15433	10,0	77,21	933,07
- з бюджетом	389	23,52	422	33,05	1297	8,40	108,48	333,42
- з позабюджетних платежів	9	0,54	13	1,02	25	0,16	144,44	277,77
- зі страхування	221	13,36	198	15,51	221	1,44	89,59	100,00
- з оплати праці	533	32,22	562	44,01	569	3,69	105,00	106,75
- із внутрішніх розрахунків	476	28,78	54	4,23	13294	86,14	11,34	2792,86
- інші поточні зобов'язання	26	1,58	28	2,19	27	0,17	107,69	103,85

Як бачимо з табл. 2.4, збільшення позикових ресурсів відбулося за рахунок збільшення внутрішніх розрахунків на 12818 тис. грн. Загальна сума позикових зобов'язань збільшилась і становить 1533 тис. грн. Відбулося й збільшення зобов'язань з бюджетом на 908 тис. грн., хоча їх питома вага зменшилась.

Зміни у складі фінансових ресурсів виробничого підприємства свідчать про збільшення поточної заборгованості, яке відбулося за рахунок збільшення кредиторської заборгованості з бюджетом, з

робітниками та за товари. Виходячи з цього, керівництву підприємства потрібно змінити свою фінансову політику та більш раціонально залучати грошові кошти.

Наступним є аналіз рівня платоспроможності та ліквідності підприємства, який починається зі складання балансу ліквідності. Баланс ліквідності представлено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Групування активів і пасивів балансу підприємства

Група	Показники	Рядки балансу	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до 2018 року, (+, -)	
						2019 р.	2020 р.
A ₁	Високоліквідні	1160-1165	67	5	74	-62	+7
A ₂	Швидколіквідні	1100-1155,1190	5567	4269	2282	-1298	-3285
A ₃	Повільноліквідні	1000	4027	5423	9708	+1396	+5681
A ₄	Важколіквідні	1095	31438	41802	31827	+10364	+33292
П ₁	Найбільш-термінові	1605-1690	3415	4313	18560	+898	+15145
П ₂	Короткострокові	1520,1600,1610	-	-	-	-	-
П ₃	Довгострокові	1595	511	3347	-	+2836	-511
П ₄	Постійні	1495, 1525	37177	43847	58243	+6670	+21066

Дані табл. 2.5 свідчать про зменшення виколіквідних активів на 62 тис. грн. у 2019р., і навпаки їх невелике збільшення у 2020р. на 7 тис.

грн. Спостерігалось поступове зменшення швидколіквідних активів кожного року, що у 2020р. становить 3285 тис. грн. Повільноліквідні активи постійно збільшувались, за 2020р. це становило 56813,9 тис. грн. Збільшилась вартість важколіквідних активів на 33239 тис. грн., що є дуже негативним явищем.

Підсумки кожної групи пасивів і активів наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники аналізу ліквідності балансу підприємства

Актив				Пасив				Надлишок (нестача)		
Група	2018р.	2019.	2020р.	Група	2018р.	2019.	2020р.	2018р.	2019р.	2020р.
A ₁	67	5	74	П ₁	3415	4313	18560	-3348	-4308	-18486
A ₂	5567	4269	2282	П ₂	-	-	-	+5567	+4269	+2282
A ₃	4027	5423	9708	П ₃	511	3347	-	+3516	+2076	+9708
A ₄	31438	41802	31827	П ₄	37177	43847	58243	-58907	-2045	-26416

Як видно з табл. 2.6. підприємство має не абсолютно ліквідний баланс, хоча він має перспективну ліквідність.

Далі проводимо аналіз основних показників ліквідності виробничого підприємства, розрахунки яких, свідчать про платоспроможність виробничого підприємства. Дані розрахунків представлено в табл. 2.7.

Як бачимо з табл. 2.7., коефіцієнт абсолютної ліквідності постійно зменшувався й дорівнює відповідно у 2020р. – 0,004, у 2019р. – 0,001, у 2018р. – 0,02, все це свідчить, що підприємство не в змозі швидко ліквідувати короткострокову заборгованість. Коефіцієнт швидкої ліквідності на підприємстві також мав тенденцію до зниження і склав у 2020р. 0,13, тоді як у 2018 він дорівнював 1,65, а у 2019р. – 0,99. Коефіцієнт поточної ліквідності на підприємстві змінився з 2.83 у 2018р. на 0,65 у 2020р., що також є негативним явищем.

Показники ліквідності підприємства

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до 2018 року, (+, -)	
				2019	2020
1. Коефіцієнт ліквідності поточної, грн.	2,83	2,45	0,65	-0,38	-2,18
2. Коефіцієнт ліквідності швидкої, грн.	1,65	0,99	0,13	-0,66	-1,52
3. Коефіцієнт абсолютної ліквідності, грн.	0,02	0,001	0,004	-0,019	-0,016

Далі проводимо аналіз фінансової стійкості підприємства. Отримані результати представлено в табл. 2.8.

"Фінансова стійкість – це стан активів підприємства, що гарантує йому постійну платоспроможність. Фінансова стійкість передбачає те, що ресурси, вкладені у підприємницьку діяльність, повинні окупитися за рахунок грошових надходжень від господарювання, а одержаний прибуток забезпечувати самофінансування і незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування майна" [4, С.149].

Динаміка показників фінансової стійкості підприємства свідчить про погіршення фінансової стійкості, підприємство не має власного обігового капіталу.

Абсолютна фінансова стійкість на підприємстві спостерігається лише у 2018р., а в наступні роки вона постійно знижується, а запаси підприємства, перевищують власні обігові кошти, що свідчить про нормальну фінансову стійкість виробничого підприємства.

Проводячи підсумки аналізу фінансової стійкості підприємства, можна казати про його нормальну фінансову стійкість.

Показники фінансової стійкості підприємства

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	Абсолютне відхилення до 2018 року, (+, -)	
				2019 р.	2020 р.
1. Власні обігові кошти	6250	5392	-6487	-858	-
2. Коефіцієнт забезпечення оборотних активів грошовими коштами	0,65	0,56	-	-0,09	-
3. Маневреність робочого капіталу	0,64	1,01	-	+0,37	-
4. Маневреність власних обігових коштів	0,01	0,001	-	-0,009	-
5. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,17	0,12	-	-0,005	-
6. Коефіцієнт фінансової незалежності	0,90	0,85	0,76	-0,05	-0,14
7. Коефіцієнт фінансової залежності	1,11	1,17	1,32	+0,06	+0,21
8. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,10	0,15	0,24	+0,05	+0,14
9. Коефіцієнт фінансової стабільності	9,45	5,72	3,14	-3,73	-6,31
10. Коефіцієнт фінансової стійкості	0,92	0,92	0,76	0,00	-0,16

Виходячи з даних аналізу підприємства, ми можемо казати про не ефективне використання фінансових ресурсів підприємства у 2018-2020рр. Підприємство протягом останніх років постійно отримувало

збиток і лише в останньому 2020р. отримало прибуток в розмірі 14396 тис. грн.

Після аналізу діяльності підприємства у 2018-2020рр. можна стверджувати, що воно є фінансово стійким, ефективно здійснює господарську діяльність та правильно користується своїми фінансовими ресурсами.

2.2. Шляхи оптимізації джерел формування фінансових ресурсів підприємства

Фінансові ресурси підприємства, їх структура та джерела формування мають значний вплив на забезпечення діяльності виробничого підприємства. Наявні обсяги фінансових ресурсів підприємства забезпечують безперервність виробничої діяльності, а оптимальна структура їх розподілу, призводить до зростання конкурентоспроможності продукції підприємства та його ефективної діяльності, а стабільні джерела формування зміцнюють платоспроможність.

У сучасних умовах господарювання джерела формування фінансових ресурсів підприємства не є стабільними. Для здійснення виробничої діяльності підприємству не вистачає власного капіталу. Розподіл власного капіталу виробничого підприємства не відповідає оптимальним розмірам, що призводить до зростання матеріальних запасів, або навпаки до їх дефіциту.

Для фінансового забезпечення діяльності виробничого підприємства, проводиться фінансове планування, за допомогою якого й визначається джерела та обсяги фінансових ресурсів, економічний стан підприємства та обсяги збуту продукції підприємства.

Створення оптимальної структури фінансових ресурсів виробничого підприємства – це складним елементом формування

власного капіталу підприємства. Воно буде структуру джерел фінансування спираючись на критерії та цілі оптимізації. Таких цілей може бути багато. Комплекс таких цілей буде визначати й комплекс задіяних фінансових ресурсів виробничого підприємства. Наприклад цими цілями можуть бути наступні: збільшення доходу співвласників підприємства від їх участі у капіталі підприємства та ін.

Ураховуючи ці цілі, керівництво підприємства залучає більші обсяги фінансових ресурсів, що забезпечить максимальний рівень розвитку виробничого підприємства та залишить певний рівень прибутковості.

Для збільшення своєї виробничої діяльності, підприємству потрібно збільшити й суму власного виробничого капіталу. Зріст суми капіталу призведе до зменшення суми залучених грошових коштів, що в свою чергу збільшить кредитоспроможність підприємства та зміцнить фінансову незалежність підприємства.

Щоб підприємство не стикнулося з негативними явищами внаслідок недостатнього рівня фінансування, фінансові менеджери повинні розробити стабільну політику формування фінансових ресурсів виробничого підприємства. Наявність достатніх розмірів цих фінансових ресурсів збільшить платоспроможність підприємства та його фінансову стійкість.

"Оптимізація фінансових ресурсів підприємства є однією з важливих задач фінансового менеджменту. На ефективність формування фінансових ресурсів впливає ефективність менеджменту підприємства. На українських підприємствах рівень менеджменту невисокий. Це проявляється відсутністю цілісного підходу до питань фінансового управління підприємством, неналагодженій системі відносин між працівниками і керівниками, недостатньому досвіді фінансового управління. Фінансові менеджери не володіють навиками практичного застосування фінансового аналізу, на основі якого приймаються

управлінські рішення" [11, С. 107].

Підприємства, які використовують у своїй виробничій діяльності лише власний капітал, мають високу фінансову стійкість, але нижчий фінансовий потенціал ніж підприємства, які використовують залучені кошти.

Для розширення виробничої діяльності підприємству необхідно збільшувати розміри свого власного капіталу. Це можливо зробити за рахунок залучення фінансових ресурсів від співвласників.

Значну частину у формуванні власних фінансових ресурсів відіграє вибір їх джерел формування, але на практиці, не всі джерела формування можуть бути використані. Це пов'язано насамперед з низкою факторів: відсутністю підтримки підприємств з боку держави; неможливістю отримання кредиту у банку під "реальні" відсотки.

Одним з важливих джерелом формування власних фінансових ресурсів є амортизація.

При оцінюванні вартості джерел фінансування підприємства є певні недоліки, які не дозволяють знайти краще рішення при виборі оптимального методу, найпоширенішими з яких є:

" – переважно звертається увага тільки на плату за користування позичковими коштами без урахування додаткових витрат, не враховуючи те, що їх сума може бути значною;

– не звертається увага на час, який при довгостроковому фінансуванні може вплинути на вартість залучених коштів, сум платежів за користування ними та повернення боргу;

– критерій оптимізації не завжди є аргументованим;

– економіко-математична модель, не враховує значних обмеження, які пов'язані із забезпеченням фінансової стійкості та платоспроможності підприємства" [11, С. 119].

Ці всі недоліки впливають не лише на довгострокове фінансування підприємства, а й на короткострокове фінансування.

"Існує комплексна модель оптимізації джерел фінансування підприємства. Застосування даної моделі не тільки забезпечує при проведенні оптимізації структури фінансових ресурсів врахування всіх розглянутих вище критеріїв, а і дає змогу оптимізувати структуру позичкового капіталу. Але, у критерію мінімізації рівня фінансових ризиків автор пропонує розглядати коефіцієнт автономії, тому дана методика пропонується для підприємств на початковому етапі свого розвитку, створенні нового підприємства, при зміні розмірів існуючого підприємства, при вирішенні питань про реінвестування прибутку" [3, С. 123].

Одним із головних видів фінансування ресурсів є їх фінансування за рахунок власного нерозподіленого прибутку виробничого підприємства. Коли підприємство має достатню суму власних фінансових ресурсів, то за їх рахунок підприємство може забезпечити свій розвиток. Чим вище рівень фінансування, тим позитивній він впливає на фінансовий стан підприємства.

Ще проблемами формування фінансових ресурсів підприємства є його низька інвестиційна привабливість, високий знос устаткування, використання застарілих технологій виробництва, низька конкурентоспроможність виробничих підприємств.

Одним з важливих факторів, що також впливає на формування фінансових ресурсів підприємства в сучасних умовах господарювання є вітчизняна податкова система. В нашій країні податкове законодавство нажаль не є досконалим, тому його вплив на формування оптимальної структури джерел фінансових ресурсів неможливо чітко визначити, при цьому це залишається одним з видів фінансування.

Розглянемо проблеми, які безпосередньо впливають на процес формування власних джерел фінансових ресурсів виробничого підприємства:

- дуже низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняних

підприємств;

- дуже низький рівень фінансової прозорості підприємства для потенційних інвесторів та різного виду кредиторів;

- незадовільний рівень підготовки менеджерів підприємства у сфері фінансів;

- недосконалі системи фінансового управління виробничим підприємством.

Для оптимізації джерел формування фінансових ресурсів виробничого підприємства пропонуються наступні шляхи:

- розробка нових підходів до організації праці у фінансовій сфері виробничого підприємства;

- підвищення кваліфікації управлінських працівників фінансової сфери підприємства;

- пошук ефективних джерел залучення фінансових ресурсів підприємства за рахунок проведення порівняння всіх залучених ресурсів;

- формування необхідного виробничому підприємству інформаційного простору;

- покращення загальної структури фінансових ресурсів підприємства;

- забезпечення необхідної кількості фінансових ресурсів для потреб підприємства;

- забезпечення контролю за формуванням та розподілом фінансових ресурсів підприємства, з урахування їх впливу на рентабельність та розвиток виробничого підприємства.

Якщо підприємство буде дотримуватися цих рекомендацій, то воно найближчим часом зможе оптимізувати власні джерела формування фінансових ресурсів підприємства та підвищити свою фінансову стійкість.

Ефективне використання фінансових ресурсів підприємства

позитивно впливає на ліквідність, рентабельність, платоспроможність та фінансову стійкість у загалом, ось чому їх оптимізація є фундаментом для фінансової стійкості кожного підприємства та буде сприяти його подальшому розвитку та зміцненню його ринкових позицій у сучасних умовах господарювання.

ВИСНОВКИ

Провівши аналіз теоретичних та практичних аспектів формування та використання фінансових ресурсів підприємства, можна зробити наступні висновки:

1. Фінансові ресурси підприємства – це ресурси в грошовій формі, які або належать, або тимчасово належать підприємству, вони призначені для здійснення витрат, чи виконання зобов'язань, наприклад – статутний фонд, прибуток, кредити та ін.

2. Основні фінансово-економічні показники діяльності виробничого підприємства свідчать про те, що підприємство знаходиться у нормальному фінансовому стані, а саме: збільшився розмір обсягів реалізації близько на 64%, збільшилась чисельність працівників і становить 760 чол., за останні роки підвищився рівень продуктивності праці і становить майже 123 од., зменшився рівень витрат підприємства, підприємство за останні роки отримувало прибуток.

3. Для ефективного використання фінансових ресурсів підприємства, необхідно створити "систему управління фінансовими ресурсами", яка буде забезпечувати раціональне та ефективне використання фінансових ресурсів за допомогою різноманітних економічних важелів.

4. Оптимізацію фінансових ресурсів підприємства можливо досягти шляхом корегування фінансових потоків платежів, зниження потреб у деяких фінансових ресурсах, впровадження економії ресурсів (водо-, тепло-, енерго-, сировини), оптимізації оподаткування, придбання різноманітних ресурсів на умова оренди, лізингу, або на умовах відстрочки платежів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк І.О. Фінансовий менеджмент. К.: Ельга, 2008. 722с.
2. Бойко Є. М. Сучасний стан та проблеми процесу формування фінансових ресурсів підприємства в Україні. Молодий вчений. 2016. №5. С. 15-16.
3. Гуляєва Н. Фінансові ресурси підприємств. Фінанси України. К., 2013. №12. С. 58-63.
4. Демчук Л. Аналіз забезпеченості підприємств оборотними засобами. Економіка АПК. К., 2011. № 7. С. 61-64.
5. Задольський А. Оцінка ефективності діяльності підприємства. Економіка України. К., 2003. №19. С. 79-81.
6. Зятковський І.В. Теоретичні засади фінансів підприємства. Фінанси України. К., 2001. №4. С. 25-26.
7. Івахненко В.М. Економічний аналіз. К.: Знання, 2003. 206с.
8. Коваленко Л.О. Фінансовий менеджмент. Чернігів: ЧДІЕУ, 2012. 540с.
9. Ковальов В.В. Фінансовий аналіз: Управління капіталом. Вибір інвестицій. Аналіз звітності. К., Фінанси і статистика. 2011. 432с.
10. Коробко М.В. Оптимізація структури капіталу. Вісник Технологічного університету Поділля. 2013. № 1. С. 110-115.
11. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. К.: Знання, 2013. 294с.
12. Мельник. О. Особливості функціонування фінансових ресурсів в системі управління підприємством. Галицький економічний вісник. 2012. № 3(36). С.108-116.
13. Мохненко А.С. Аналіз ефективності функціонування підприємств продовольчої сфери / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Обліково-аналітичне забезпечення й оподаткування розвитку суб'єктів агробізнесу та сільських територій: колективна

монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2019. – С. 223-235.

14. Мохненко А.С. Економічна сутність конкуренції і конкурентоспроможності / А.С. Мохненко // Таврійський науковий вісник. – Херсон, 2010. – № 68. – С. 165-171.

15. Мохненко А.С. Інвестиційно-інноваційне забезпечення конкурентоспроможного розвитку підприємств / А.С. Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька // Розвиток підприємства в умовах нестабільного зовнішнього середовища: управління, реалізація та перспективи: колективна монографія; за ред. Шарко М.В. – Херсон: ФОП Вишемирський В.С., 2019. – С. 227-243.

16. Мохненко А.С. Оцінка конкурентоспроможності підприємств агропромислового сектору економіки / А.С. Мохненко // Сучасний стан та пріоритети розвитку системи обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів господарювання агропромислового сектору економіки: монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2018. – С. 158-167.

17. Мохненко А.С. Підвищення економічної ефективності підприємств в умовах євроінтеграційних процесів / А.С. Мохненко // Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: колективна монографія; за ред. Л.О. Мармуль. – Херсон: Айлант, 2020. – С. 187-200.

18. Мохненко А.С. Стратегія розвитку регіонального газотранспортного підприємства / А.С. Мохненко, К.В. Мельникова, О.М. Федорчук // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія "Економічні науки". – Херсон, 2018. – № 32. – С. 91-94.

19. Мохненко А.С. Управління конкурентоспроможністю підприємства на основі застосування системного підходу / А.С.

Мохненко, О.М. Федорчук, О.І. Протосвіцька / Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту – Черкаси, 2018. – № 2 (25). – С. 13-25.

20. Моhненко А.С. Формування системи забезпечення зовнішньоекономічної діяльності газотранспортного підприємства / А.С. Моhненко // Структурна модернізація економіки: прогностичні сценарії та перспективи розвитку регіону: монографія; за ред. проф. Шарко М.В. – Херсон: ПП "Вишемирський", 2018. – С. 276-284.

21. Mokhnenko A. Software economy as a vector of management of innovative infrastructure of the region / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, K. Melnikova // Вісник Хмельницького національного університету. Серія "Економічні науки". – Хмельницький, 2019. – № 5. – С. 7-10.

22. Mokhnenko A. Concept of sustainable development of the food sector enterprises in the competitive environment / A. Mokhnenko, O. Fedorchuk, O. Protosivitska // Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine: monograph; edited by Khudolei V., Ponomarenko T. – Prague: OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – С. 123-141.

23. Mokhnenko A. Integration of the supply chain management and development of the marketing system / I.Perevozova, L.Horal, A.Mokhnenko, N.Hrechanyk, A.Ustenko, O.Malyuka, L.Mykhailyshyn // International Journal of Supply Chain Management. – 2020. – № 9. – Issue 3. – P. 496-507.

24. Mokhnenko A. Mathematical-Logistic Model of Integrated Production Structure of Food Production / A.Mokhnenko, V.Babenko, O.Naumov, I.Perevozova, O.Fedorchuk // CEUR Workshop Proceedings, 2020, Volume 2732, P. 446-454.

25. Петренко Ю.В. Оптимізація джерел фінансових ресурсів підприємств. Фінанси України. 2009. № 6. С. 91-95.

26. Романенко О. Р. Фінанси. К. ЦНЛ, 2006. 312с.

27. Стецюк П.А. Формувань фінансових ресурсів

сільськогосподарських підприємств. Економіка АПК. 2015. №11. С. 111-112.

28. Філімоненко О.С. Фінанси підприємств. К.: Ельга, 2013. 360с.

29. Хачатурян С. Сутність фінансових ресурсів та їх класифікація. Фінанси України. 2010. № 4. С. 77-81.

30. Чупіс А.В. Оцінка, аналіз, планування фінансового середовища підприємства. Суми: Довкілля, 2005. 368с.

31. Шевчук Н. Капітал підприємства: формування та ефективність функціонування. Ринок цінних паперів України. 2013. № 5. С. 39-43.